

"Ғарышқа - 55 жыл" атты өнеге сағаты

12 сәуір - Ғарышкерлер күні

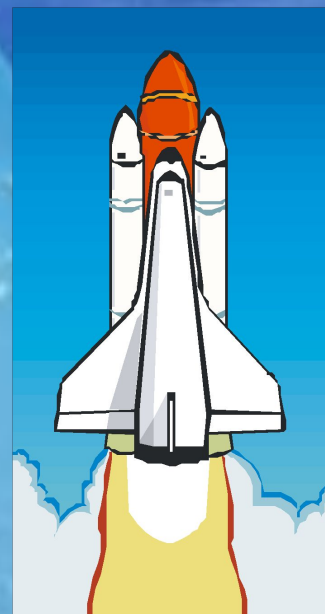
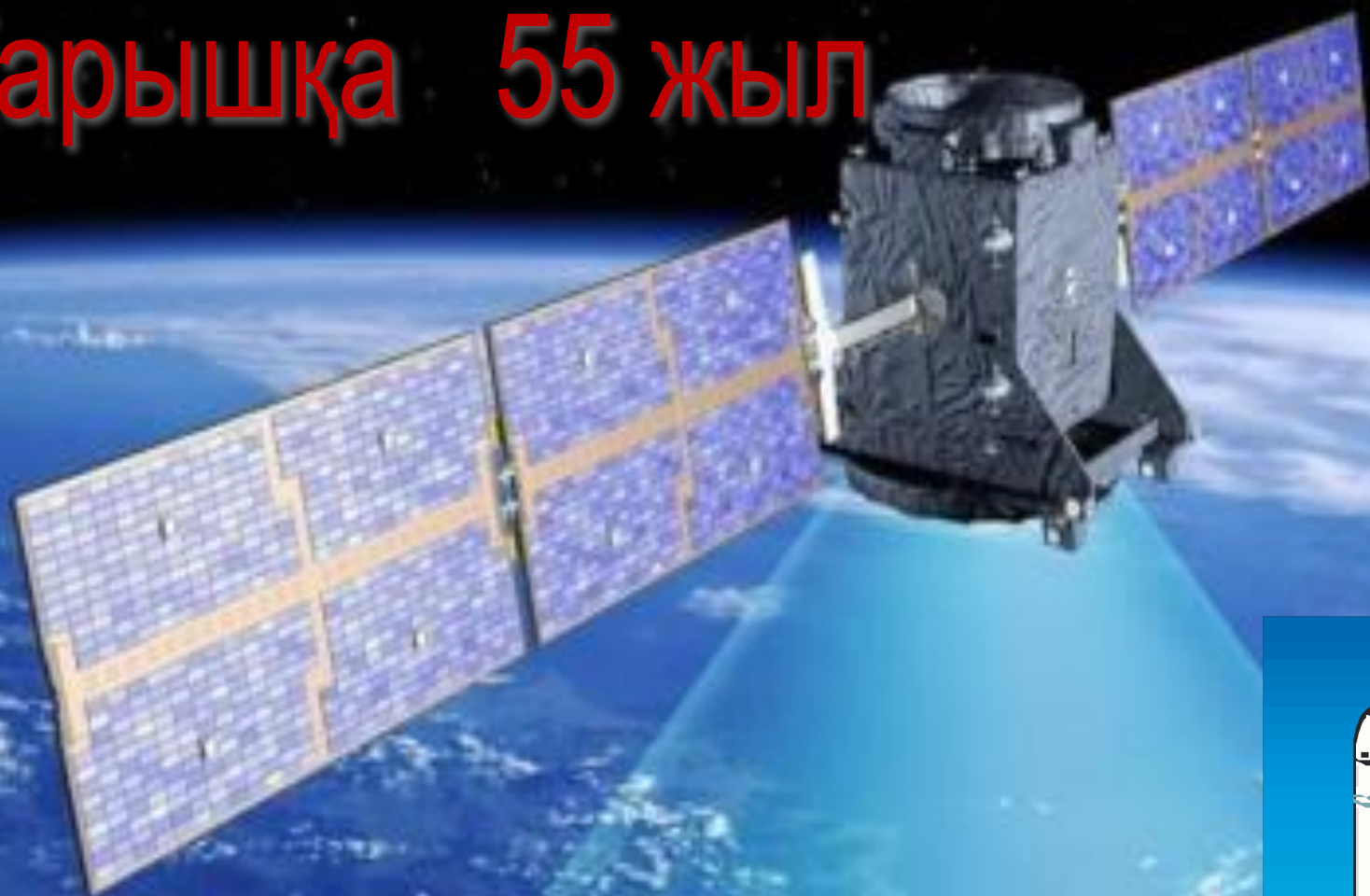

**Юрий Гагарин
адамзат
баласындағы
тұңғыш ғарышкер**

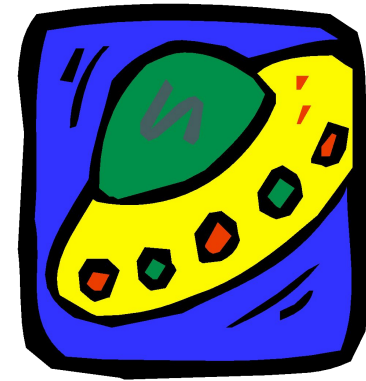
**1961 жылы 12-сәуірде
Юрий Гагарин «Восток»
кемесімен ғарышқа ұшты**

Ғарышқа 55 жыл

Ғарышкер ит - ЛАЙКА

- **Лайка** — ғарышқа сапар шеккен әлемдегі тұңғыш тіршілік иесі.
- **1957 жылдың 3-қарашасында** ғарышқа салмағы алты келі, жасы екі жастан асқан Лайканы «Спутник-2» ғарыш кемесімен ғарышқа аттандырып жіберді. Ғарыш кемесі ұшырылғаннан кейін, шамамен, 5-7 сағаттан соң Лайка ғарыштағы температураның күрт артуы мен стресстің салдарынан өледі. Сынақты ұйымдастырушылар о бастан-ақ Лайканың жерге қайтуын күткен жоқ. Олардың жоспарлауынша Лайка ғарышта бір аптаға жуық уақыт өмір сүруі керек болатын.
- Кеңес Одағының ғалымдары Лайкамен берге тағы екі итті жаттықтырған болатын. Олар: Белка мен Стрелка. Осынау үлкен сынақты іске асыру үшін Лайканың ұшырылуынан біраз жылдар алдын арнайы комиссия құрылып нақты шараларды анықтап отырды.
- Кеңестік ғалымдар ғарышқа иттерді жіберген болсағ, өз кезегінде, АҚШ ғалымдары сынақ жасау үшін шимпанзелерді пайдаланды.
- Аты әлемге тарап, атаққа кенелген Лайканың құрметіне әндер жазылап, сигарет шығарылды. Тіпті, топтарының атын өзгерткен әншілер де болды. Ғарыш күніне орайластырылып әр түрлі ашықхаттар әзірленді.

Дубәкіров Тоқтар Оңғарбайұлы — Қазақстанның тұңғыш ғарышкер ұшқышы

1946 ж маусымның 27-інде Қарағанды облысы, Қарқаралы ауданы, «1-інші май» ұжымшарында дүниеге келген, қазақ. Жоғары білімді. Техника ғылымдарының докторы, профессор, академик, авиация генерал-майоры.

1991ж 2 қазанда Байқоңыр ғарыш алаңынан «Союз ТМ - 12» ғарыш кемесімен ұшып, «Мир» орбиталдық комплексінде өзге ғарышкерлермен бірге сегіз тәулік бойы ғылыми зерттеу жұмыстарын жүргізді.

Тоқтар Дубәкіров зерттеуші ғарышкер есебінде, Александр Волков және аустрия ғарышкері Франц Фибек, «Союз ТМ-13» ғарыш кемесімен ғарышқа ұшуға кірісті. Апта бойы «Мир» орбиталды кешенінде жұмыс істеді. 1991ж ж. қазанның 10-ында ғарыш кемесімен Жерге қайтып қонды. Ғарышта өтеген мерзімі — 7 күн 22 сағат 13 минут.

Тоқтар Әубәкіров — мәжілісмен

- Қазақстанның: «Халық Қаһарманы» атағы
- «Қазақстанның ғарышкер-ұшқышы» атағы
- «Отан» ордені(1995)
- Кеңес Одағының:
- «Знак Почета» (Құрмет Белгісі) ордені (1987)
- «Герой Советского Союза» (Кеңес Одағының Ері) атағы (1988),
- «Золотая Звезда» (Алтын Жұлдыз) медалі (1988)
- «Ленин» ордені (1988),
- «Заслуженный Летчик-испытатель СССР» (КСРО еңбегі сіңірген сынаушы ұшқыш) (1990)
- «Летчик-космонавт СССР» (КСРО ғарышкер-ұшқышы) (1991)
- «Октябрьская революция» (Қазан революциясы) ордені (1991)
- Ресейдің:
- «Золотая Звезда» (Алтын Жұлдыз) медалі (1995)
- Аустрия Республикасының:
- «Алтын Крест» ордені 1988)
- «Алтын Крест» ордені (1993)

- **Қазақтың қара баласы Талғат Мұсабаев ғарышқа қасиетті Құран кітапты, туған жердің бір уыс топырағын, көк байрақты ала ұшқан.**
- **1994 ж. ғарышқа 1-ші рет ұшқанда (Союз ТМ-19) 126 күн ғарышта өткізген.**
- **1998 ж. ғарышқа 2-ші рет ұшқанда (Союз ТМ-27) 208 күн ғарышта өткізген. Гиннестің үздік табыстар кітәбінде бір айдың ішінде 5 рет не бары 30 сағат 8 минут ұзақтығымен ашық ғарышқа шыққанны жазылып алынған.**
- **Ұшқанда американ ғарышкері Л. Эйартс пен ресей ғарышкері (шуваш ұлтынының өкілі) Николай Бударинмен бірге.**
- **Қонғанда ресей ғарышкерлері Николай Бадурин мен Юрий Батуринмен бірге.**
- **2001 ж. ғарышқа 3-ші рет ұшқанда (Союз ТМ-32) 8 күн ғарышта өткізген.**

Ғарышкер - Талғат Мұсабаев Амангелдіұлы

**Союз ТМ-32 экипажи –
Деннис Тито (Dennis Tito),
Талғат Мұсабаев, Юрий Батурин**

Марапаттары:

- **Қазақстан Республикасы**
- **«Халық Қаһарманы» атағы (1995)**
- **«Қазақстанның ғарышкер ұшқышы» атағы (1995)**
- **«Отан» ордені (1998)**
- **«Барыс» 1-ші дәрежелі ордені**
- **«Астана» медалі (1999)**
- **Ресей Федерациясы:**
- **«Дружба народов» ордені (1991)**
- **«Герой Российской Федерации» атағы (1994)**
- **«Лётчик-Космонавт РФ» (1994)**
- **«За заслуги перед Отечеством» 3-ші дәрежелі ордені (1998)**
- **«За заслуги перед Отечеством» 2-ші дәрежелі ордені**
- **Аустрия Республикасы:**
- **Аустрия Республикасының ордені**
- **Америка құрама штаты:**
- **«Ғарышқа ұшқан үшін» NASA медалі (1998)**

Елбасы Н.Назарбаевпен бірге

Айдын Ақанұлы Айымбетов
(27.07.1972,
Алматы облысы,
Талдықорған қаласы,
Өтенай ауылы - Қазақстан ғарышкері,
Халық қаһарманы.

Мектепті алтын медальмен бітірген.
1993 жылы Армавирдегі жоғарғы әскери
авиациялық училищені "ұшқыш-истребитель"
мамандығы бойынша бітірген.

Ғарыштық даярлығы

- 1993 жылы алғаш рет ғарышкерлікке өтініш берді.
- Екінші мәрте 2001 жылдың 5 мамырында қайта берді.
- 2002 жылы Ресей-Қазақстан мемлекетаралық бірлескен ғарышқа ұшу келісімі аясында Мәскеу қаласында медициналық комиссиядан өтті.
- 09.11.2002 жылғы Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы ведомствоаралық комиссия мәжілісінде Қазақстан Республикасы ғарышкерлері отрядына кіргізу туралы ұсыныс жасалынды.
- 12.10.2012 жылғы Қазақстан Республикасы Үкіметінің №1304 қаулысы негізінде Қазақстан Республикасының ғарышкері дәрежесі берілді.
- 26.05.2015 жылы Қазғарыш баспасөз хатшысы Ербол Дәулетов 2015 жылы ғарышкер Айдын Айымбетовті британдық әншінің орнына 2015 жылдың қыркүйегінде ғарышқа жіберу туралы мәселені талқылап жатқандығын хабарлады.
- 2015 жылы 2 қыркүйекте 2-бортинженер ретінде транспорттық пилоттанған «Союз ТМА-18М» кемесінде ЭП-18 саяхаты аясында Байқоңыр ғарыш станциясынан Халықаралық ғарыш станциясына аттанды.
- Айдын Айымбетов ғарышта он күн болып, маңызды зерттеулер жүргізген болатын. Халықаралық ғарыш станциясынан оралған Айымбетовті президент Нұрсұлтан Назарбаевтың өзі күтіп алды.

*“Космос
әлемінде”
ойыны*

A photograph showing an astronaut in a red spacesuit working on a satellite in space. The satellite has a large solar panel array and a red antenna. The Earth's blue and white clouds are visible in the background, along with the moon in the upper left corner.

**Алғашқы ғарышқа ұшу ұзақтығы
қанша уақытқа созылды?**

108 минут

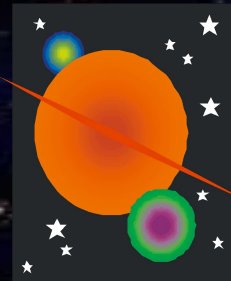
Таңғы немесе кешкі
жарық жұлдыз
қандай планетаның
аты?

Шолпан - Венера

**Музыкалы сұрақ:
«Жұлдыз» деген сөзі бар қандай
өлең жолын білесіз?**

**Екі жұлдыз, екі жарық көктегі,
Төбемізден тұрып алды кетпеді.**

A photograph of an astronaut in a red spacesuit floating in space. The Earth's blue and white clouds are visible in the background. A large satellite or space station component is partially visible on the right side of the frame.

**Ғарышқа адамзат
ұшқанға
дейін не жіберді,
аттарын
білесіңдер ме?**

**Иттер: Лайка, Белка, Стрелка, Пчелка,
Мушка, Звездочка, Чернушка,
Уголек, Ветерок - 9**

**Ғарышқа ұшатын ракеталар
біздің облысымыздағы қай ғарыш
айлағынан ұшырылады?**

Байқоңыр

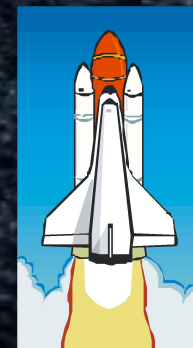
Әйелдер арасынан 1963
жылы алғашқы рет
ғарышқа кім ұшты?

Валентина Терешкова

A photograph of an astronaut in a white spacesuit sitting on a lunar rover on the moon's surface. The rover has large, treaded wheels and various equipment. The background shows the dark, cratered landscape of the moon under a bright sky.

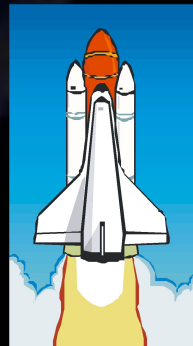
*Космос корабльдерінде
тамақтар қайда
сақталады?*

Тюбиктерде

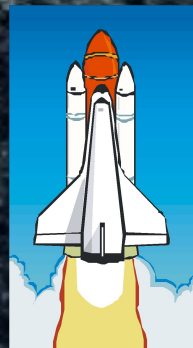
*Ғарышкерге
дене жаттығулары үшін
гантельдер керек пе?*

Жоқ, өйткені космоста олар өз салмақтарын жоғалтады

*Ғарышка ұшу
кезінде
космонавт
киетін киім
қалай аталады*

Скафандр

Ғарышкер болғысы келетіндерге!

**Барлығы да армандаудан
басталатыныын ұмытпаңдар.**

Армандаудан қорықпаңдар!

Жалқаулыққа салынбаңдар!

Сәттілік тілеймін!